

POSTANOWIENIE

Dnia 14 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący)

SSN Monika Koba (sprawozdawca)

SSA Agata Zając

w sprawie ze skargi J.S.

o wznowienie postępowania zakończonego

prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 6 lutego 2014r., sygn. akt I ACa .../13 wydanym

w sprawie z powództwa T. Spółki z ograniczoną

odpowiedzialnością w D.

przeciwko J. S.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 14 marca 2017 r.,

zażalenia J.S.

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 15 lutego 2016 r., sygn. akt I ACa .../15,

1) oddala zażalenie,

2) zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 3.600 (trzy tysiące sześćset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym.

UZASADNIENIE

Pozwany domagał się wznowienia postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 6 lutego 2014 r. wydanym w sprawie z powództwa T. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w D. przeciwko J. S. o zapłatę. Jako podstawę wznowienia postępowania wskazał art. 403 § 1 pkt 1 k.p.c. argumentując, iż w toku postępowania biegły wydał opinię, z której wynika, iż 65 dokumentów WZ stanowiących podstawę wystawienia faktur przez powoda, na których figuruje podpis „S.” to dokumenty podrobione, które nie powinny stanowić podstawy do uznania przez Sąd, iż towar wymieniony w podrobionych dokumentach dotarł do przedsiębiorstwa skarżącego. Dodatkowo odwołał się do podstawy z art. 403 § 2 k.p.c. twierdząc, iż w dniu 27 września 2015 r. dowiedział się od swojej żony E. S. o jej rozmowach z pracownikami przedsiębiorstwa pozwanego, którzy przyznali, iż zauważyli nieprawidłowości związane z wystawianiem dokumentów WZ.

Postanowieniem z dnia 15 lutego 2016 r. Sąd Apelacyjny w [...] odrzucił skargę uznając, że nie została oparta na ustawowej podstawie. Wskazał, iż możliwość żądania wznowienia postępowania na tej podstawie, iż wyrok został oparty na dokumencie przerobionym lub podrobionym, nie dotyczy sytuacji, gdy zarzut fałszu dokumentu był zgłoszony w dotychczasowym postępowaniu i został uznany za bezzasadny. Sytuacja taka miała miejsce w sprawie, w której wniesiono skargę, skoro przeprowadzono w niej dowód z opinii biegłego z zakresu identyfikacji podpisów, biegły badał 65 dokumentów WZ wymienionych w skardze, a Sądy odniosły się do zarzutów skarżącego związanych z podrobieniem podpisów, nie dzielając jego stanowiska. Również okoliczności mające wypełniać podstawę z art. 403 § 2 k.p.c. nie spełniają w przekonaniu Sądu Apelacyjnego wymogów ustawowych, skoro pracownicy, od których E. S. miała dowiedzieć się o nieprawidłowościach związanych ze sporządzaniem dokumentów WZ, byli zatrudnieni w przedsiębiorstwie skarżącego, co nie pozwala przyjąć, by okoliczności, o których mieli wiedzę były nowymi okolicznościami, o których pozwany nie wiedział i których nie mógł powołać.

Pozwany złożył zażalenie na to postanowienie, zarzucając błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na jego wydanie oraz naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 k.p.c. oraz art. 217 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. i wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i wznowienie postępowania ewentualnie przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Instytucja wznowienia postępowania opiera się na przysługującej poza tokiem instancji skardze o presumpcję wadliwego procesu i zastąpienie zapadłego orzeczenia nowym rozstrzygnięciem. Nadzwyczajny charakter tego środka zaskarżenia, powoduje, iż przywrócenie stanu sprzed zamknięcia ulegającemu wznowieniu postępowania sądowego może nastąpić wyłącznie z powodów ściśle określonych w ustawie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 2014 r., III CZ 55/14, nie publ.). Argumentacja skargi o wznowienie postępowania oraz zażalenia kwestionującego jej odrzucenie, wskazuje na błędne pojmowanie jej istoty i roli, którą pełni w systemie prawa.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że skarga o wznowienie nie opiera się na ustawowej podstawie nie tylko wówczas, gdy podana w niej podstawa nie odpowiada wzorcowi któregośkolwiek z podstaw wskazanych w kodeksie, lecz także wtedy, gdy podstawa ta odpowiada wprawdzie temu wzorcowi, ale w rzeczywistości nie wystąpiła (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2015 r., IV CZ 24/15, nie publ.; z dnia 28 lutego 2014 r., IV CZ 126/13, nie publ., z dnia 5 lutego 2009 r., I CZ 4/09, nie publ., z dnia 18 maja 2006 r., IV CZ 36/06, nie publ., z dnia 15 czerwca 2005 r., IV CZ 50/05, nie publ.). Na etapie badania dopuszczalności skargi ustalenie, czy opiera się ona na ustawowej podstawie, powinno być dokonane na podstawie okoliczności i twierdzeń w niej zawartych, bez weryfikowania ich prawdziwości (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2016 r., IV CZ 25/16, nie publ., z dnia 20 października 2016 r., II CZ 105/16, nie publ., z dnia 25 sierpnia 2016 r., V CZ 44/16, nie publ.). Wbrew zarzutom zażalenia Sąd Apelacyjny w motywach zaskarżonego orzeczenia zadośćuczynił wymogowi ustalenia, że podstawa

wznowienia wskazana przez skarżącego, formalnie odpowiadająca wzorcowi określoneemu w art. 403 § 1 pkt 1 i art. 403 § 2 k.p.c w rzeczywistości nie wystąpiła.

Prawidłowo również przyjął, iż możliwość żądania wznowienia postępowania na podstawie określonej w art. 403 § 1 pkt 1 k.p.c., nie dotyczy sytuacji, gdy zarzut fałszu dokumentu był zgłoszony w prawomocnie zakończonym postępowaniu, którego dotyczy skarga o wznowienie postępowania i został uznany przez Sąd za bezzasadny (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 grudnia 1970 r., III CRN 327/70, OSNC 1971 Nr 7 - 8 poz. 139, z dnia 7 marca 1997 r., II CKN 67/96, nie publ. i z dnia 16 maja 2007 r., III CSK 56/07, nie publ.). Tożsamy z podniesionym w skardze zarzut podrobienia dokumentów pozwany podniósł w prawomocnie zakończonym postępowaniu, w którego toku biegły badał wszystkie dokumenty WZ dotyczące dostarczonego towaru, w tym również dokumenty z podpisem „S.” (jest to 65 dokumentów WZ wymienionych w skardze o wznowienie postępowania) i były one przedmiotem oceny sądów obu instancji (k. 2272 i k. 2474 - 2475). Sądy odniosły się do tych zarzutów, korzystając również z przeprowadzonej w sprawie opinii biegłego i uznały, że także towary objęte dokumentami, na których widniał podpis „S.”, zostały pozwanemu wydane. Przyczyny restytucyjne muszą opierać się na takich okolicznościach, które pozostają w związku przyczynowym z treścią zaskarżonego skargą orzeczenia. Między wskazywaną przez pozwanego podstawą skargi, a treścią zaskarżonego rozstrzygnięcia związku takiego brak, skoro Sądy po ustaleniu, iż podpisy na zakwestionowanych fakturach są podrobione, w oparciu o całokształt zebranego w sprawie materiału dowodowego uznały, iż towar nimi objęty został pozwanemu dostarczony.

Natomiast w świetle art. 403 § 2 k.p.c. podstawą wznowienia postępowania jest późniejsze wykrycie takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. Podstawą wznowienia postępowania nie może być każda nowa okoliczność, lecz tylko taka, która dotyczy przedmiotu sporu, istniała już w trakcie zakończonego postępowania i nie została wówczas przytoczona, gdyż była stronie nieznana i miała dla niej wówczas charakter nieujawnialny (por. uzasadnienie uchwały składu 7 sędziów Sądu Najwyższego

z dnia 21 lutego 1969 r., III PZP 63/68, OSNC 1969 Nr 12 poz. 208). Niewiedza o okolicznościach faktycznych czy środkach dowodowych musi wynikać z przyczyn obiektywnych, a nie z zaniechania strony postępowania czy jej pełnomocnika. W konsekwencji nie mogą być uwzględnione okoliczności wynikające już z materiału procesowego, jeżeli zostały one pominięte przez stronę na skutek opieszałości, zaniedbania, zapomnienia lub błędnej oceny potrzeby ich powołania (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2009 r., III CZ 52/09, nie publ. i z dnia 16 stycznia 2013 r., II CZ 155/12, nie publ.).

Pozwany w toku prawomocnie zakończzonego postępowania negując dostawę towaru, podnosił zarzuty dotyczące nieprawidłowości w dokumentacji WZ, twierdząc, że nie odzwierciedla ona realnej ich dostawy, co było przedmiotem oceny sądów obu instancji (k. 2272 - 2273 i k. 2474 - 2475). Informacje stanowiące nowe okoliczności E. S. miała uzyskać w trakcie rozmów z pracownikami przedsiębiorstwa, którego właścicielem jest właśnie pozwany. Nie sposób, zatem uznać, że uzyskane przez pozwanego, za pośrednictwem E. S., informacje stanowią nowe okoliczności faktyczne, o których skarżący nie mógł się dowiedzieć przy zachowaniu należytej staranności. Jeżeli pozwany nie wiedział o okolicznościach faktycznych, na które aktualnie się powołuje, to nie nastąpiło to z przyczyn od niego niezależnych, skoro można było od niego oczekiwać, że kwestionując dostarczenie towarów przeprowadzi rozmowy ze swoimi pracownikami odpowiedzialnymi za jego odbiór i zgłosi stosowne wnioski dowodowe na okoliczności związane z obiegiem dokumentów związanych z dostawą towarów. Jeżeli tego nie uczynił, to wykrycie tych okoliczności po prawomocnym zakończeniu postępowania nie wynika z przyczyn od niego niezależnych, a jest wynikiem braku należytej staranności w przygotowaniu i prowadzeniu postępowania. Skarga oparta na przyczynach restytucyjnych nie ma służyć naprawianiu błędów stron popełnionych przez nie przy przygotowaniu lub prowadzeniu prawomocnie zakończzonego postępowania, lecz stworzyć im tylko możliwość skorzystania z takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, których powołanie w tym postępowaniu nie było możliwe (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 1967 r., I PZ 20/67, OSNCP 1967, nr 11, poz. 209, z dnia 15 maja 1968, I CO 1/68, OSNCP 1969, nr 2, poz. 36,

z dnia 22 lipca 2010 r., I CSK 601/09, nie publ., z dnia 22 października 2011 r., I CZ 115/11, nie publ.).

Zarzuty zażalenia odnoszące się do dokumentu WZ nr 00553 z dnia 14 maja 2011 r. nie zostały w żaden sposób powiązane z podstawami skargi, w której kwestii tej nie podniesiono, co czyniło bezprzedmiotowym odnoszenie się przez Sąd Apelacyjny do tego zagadnienia (k. 14 i 62 - 64). Zostało ono poruszone dopiero w piśmie procesowym z dnia 10 lutego 2016 r. (k. 82 - 86) złożonym w toku postępowania skargowego, w którym przeprowadzono krytykę jakości zaprezentowanego przez powódkę materiału dowodowego w prawomocnie zakończonym postępowaniu, nie rozszerzając podstaw skargi. Skarżący konstruując zarzuty zażalenia pomija, iż nie jest rolą Sądu badającego dopuszczalność wznowienia postępowania, ponowna ocena dowodów przeprowadzonych w prawomocnie zakończonym procesie. Niezależnie od powyższego dokumenty WZ załączone do pisma pozwanego z dnia 10 lutego 2016 r. (k. 87 - 88), były złożone przez powódkę do akt sprawy, co skarżący przyznaje, wskazując, iż Sady nie dokonały prawidłowej oceny materiału dowodowego w tym zakresie.

Z tych względów na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzeczono jak w sentencji, o kosztach postępowania zażaleniowego rozstrzygając na podstawie art. 98 § 1 i § 3, art. 99 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c. oraz § 12 ust. 2 pkt 2 w zw. z § 2 ust. 2 i § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (jedn. tekst: Dz.U. 2013 poz. 490 ze zm.).

kc

aj

